РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

13 септември 2007 година *

По дело C-458/05

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Oberster Gerichtshof (Австрия) с акт от 16 ноември 2005 г., постъпил в Съда на 29 декември 2005 г., в рамките на производство по дело

Mohamed Jouini,

Okay Gönen,

Hasan Bajric,

Gerald Huber,

Manfred Ortner,

Sükran Karacatepe,

Franz Mühlberger,

Nakil Bakii,

* Език на производството: немски.

Hannes Kranzler,

Jürgen Mörth,

Anton Schneeberger,

Dietmar Susteric,

Sascha Wörnhör,

Aynur Savci,

Elena Peter,

Egon Schmöger,

Mehmet Yaman,

Dejan Preradovic,

Andreas Mitter,

Wolfgang Sorger,

Franz Schachenhofer,

Herbert Weiss,

Harald Kaineder,

Ognen Stajkovski,

Jovica Vidovic

срещу

Princess Personal Service GmbH (PPS),

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: г-н K. Lenaerts, председател на състав, г-н E. Juhász, г-н G. Arestis, г-н J. Malenovský (докладчик) и г-н T. von Danwitz, съдии,

генерален адвокат: г-н Y. Bot,
секретар: г-н H. von Holstein, заместник-секретар,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 13 декември 2006 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за г-н Jouini и др., от адв. E. Frischenschlager и адв. D. Gallistl, Rechtsanwälte,

— за Princess Personal Service GmbH (PPS), от адв. G. Minichmayr, Rechtsanwalt,

— за австрийското правителство, от г-жа C. Pesendorfer и г-н G. Hesse, в качеството на представители,

— за Комисията на Европейските общности, от г-н V. Kreuschitz и г-н J. Enegren, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 22 март 2007 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуване на член 1 от Директива 2001/23/ЕО на Съвета от 12 март 2001 година относно сближаването на законодателствата на държавите-членки във връзка с гарантирането на правата на работниците и служителите при прехвърляне на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности (ОВ L 82, стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 20).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Jouini и 24 други ищци, от една страна, и дружеството Princess Personal Service GmbH (PPS) (наричано по-нататък „PPS"), от друга страна, по повод искания за изплащане на вземания за заплати и установяване на прехвърляне на трудови правоотношения към PPS с цел изчисляване на вземанията им.

Правна уредба

Общностна правна уредба

3 Директива 2001/23 кодифицира Директива 77/187/ЕИО на Съвета от 14 февруари 1977 година относно сближаването на законодателствата на държавите-членки във връзка с гарантирането на правата на работниците и служителите при прехвърляне на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности (ОВ L 61, стр. 26), изменена с Директива 98/50/ЕО на Съвета от 29 юни 1998 г. (ОВ L 201, стр. 88, наричана по-нататък „Директива 77/187").

4 Съгласно осмо съображение от Директива 2001/23:

„Съображенията във връзка с правната сигурност и прозрачността наложиха изясняване на правната концепция за прехвърляне в светлината на практиката на Съда на Европейските общности. Това изясняване не променя приложното поле на Директива 77/187/ЕИО, както тя беше разтълкувана от Съда."

5 Член 1, параграф 1, букви а) и б) от Директива 2001/23 гласи:

„а) Настоящата директива се прилага към всички прехвърляния на предприятия, стопански дейности или обособени части от предприятия или стопански дейности на друг работодател в резултат на юридическо прехвърляне или сливане.

б) Съгласно буква а) и следващите разпоредби на настоящия член по смисъла на настоящата директива прехвърляне е налице, когато има прехвърляне на стопански субект, който запазва своята идентичност, което означава организирано групиране на ресурси с цел извършване на стопанска дейност, независимо от това дали дейността е основна или спомагателна.“

6 Съгласно член 2, параграф 2 от Директива 2001/23:

„Настоящата директива не накърнява националното законодателство по отношение на определението за трудов договор или трудово правоотношение.

Независимо от това, държавите-членки нямат право да изключват от приложното поле на настоящата директива трудови договори или трудови правоотношения единствено поради някоя от следните причини:

[...]

в) наличие на временно трудово правоотношение по смисъла на член 1, параграф 2 от Директива 91/383/ЕИО [на Съвета от 25 юни 1991 година за допълнение на мерките за насърчаване на подобряването на безопасността и здравето на работното място на работниците на срочно трудово правоотношение или временно трудово правоотношение (ОВ L 206, стр. 19; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 2, стр. 148)] и предприятието, стопанската дейност или частта от предприятието или стопанската дейност представлява предприятие за временната работа или е част от него, което предприятие за временна работа се явява работодател."

7 Съгласно член 3, параграф 1 от Директива 2001/23:

„Правата и задълженията на прехвърлителя във връзка със съществуващите към датата на прехвърлянето трудови договори или трудови правоотношения се прехвърлят на приобретателя по силата на прехвърлителната сделка.

[...]"

8 Текстът на посочените по-горе разпоредби на член 1, параграф 1, член 2, параграф 2 и член 3, параграф 1 от Директива 2001/23 по същество е формулиран по идентичен начин с този на разпоредбите на член 1, параграф 1, член 2, параграф 2 и член 3, параграф 1 от Директива 77/187.

Национална правна уредба

9 Член 3 от Закона за съобразяване на законодателството в областта на трудовите договори (Arbeitsvertragsrechts-Anpassungsgesetz, BGBl. 459/1993) посочва, че когато част от стопанска дейност е прехвърлена на друг работодател, същият придобива качеството на работодател и встъпва във всички права и задължения, произтичащи от съществуващите към момента на прехвърлянето трудови правоотношения.

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

10 Предприятието за временна работа Mayer & Co GmbH (наричано по-нататък „Mayer“) съществува от 1976 г. и се управлява последно от настоящия директор по производството на PPS, действащ в качеството на управител. Той е съпруг на изпълняващата длъжността търговски директор на PPS, която същевременно е служителка в администрацията на предприятието Mayer.

11 По искане на един от основните клиенти на Mayer същата служителка изготвя през 2001 г. производствена концепция, за която получава подкрепа от съпруга си. Финансовите затруднения на това предприятие вече са известни. След като клиентът одобрява разработената концепция, съпрузите се договарят с него да я приложат в рамките на новосъздадено предприятие със същия вид стопанска дейност, доколкото в старото предприятие Mayer трудно могат да бъдат извършвани структурни промени.

12 Новото предприятие за временна работа PPS е създадено в началото на 2002 г. В него съпрузите заемат длъжностите съответно на директор по производството и на търговски директор. Поради необходимост от страна на посочения основен клиент те дават указание на директора на компетентното за това дъщерно дружество на Mayer да предложи на 40 от предоставените на основния клиент работници и служители да бъдат прехвърлени към PPS във възможно най-кратък срок, което е направено.

13 С това извършваната от тези работници и служители дейност при клиента не се променя с нищо. На 30 ноември 2002 г. обаче трудовите им правоотношения с Mayer се прекратяват, а тези с PPS възникват на 1 декември 2002 г. Привлечени са и други клиенти, за всеки от които броят на засегнатите работници и служители е, в зависимост от случая, трима или четирима до девет души. Един управител на дъщерно дружество и консултанти на клиенти също преминават към PPS. Към него преминава общо една трета от персонала на Mayer от периода преди откриването на производството по несъстоятелността му.

14 Ищците в главното производство, които са преминали към PPS, настояват същото да изпълни изискуемите задължения за заплати, които Mayer не им е платило, и да бъде установен фактът на прехвърляне на трудовите им правоотношения към PPS с оглед на изчисляване размера на техните вземания.

Става въпрос по-специално за работници на временна работа, предоставени на клиентите в качеството на общи работници, крановици и монтьори. Те основават претенциите си на факта, че е извършено прехвърляне на стопанската дейност и че PPS, в качеството на „предприятие, на което е прехвърлена стопанската дейност", трябва да гарантира плащането на старите задължения, отчитайки и периодите на предишна дейност.

15 PPS отхвърля исканията, като изтъква, че не е имало прехвърляне на стопанската дейност и че не е сключвало никакъв договор с Mayer. Прехвърлянето на ищците в главното производство в неговото предприятие било извършено по начин, който е обичаен за предприятията за временна работа. Не било възможно да се установи стопанска дейност или „част от стопанската дейност", която да е преминала към PPS.

16 Тъй като Landesgericht Wels, сезиран в първоинстанционното производство, и Oberlandesgericht Linz, сезиран във въззивното производство, уважават исканията на ищците по главното производство, PPS внася ревизионна жалба в Oberster Gerichtshof. То оспорва по-специално това, че съдилищата квалифицират разглежданата сделка като „прехвърляне на стопанска дейност".

17 Oberster Gerichtshof посочва, че съгласно практиката на Съда при проверката дали е налице прехвърляне на стопанска дейност по принцип се взема предвид първо съществуването или не на трайно организиран стопански субект, което означава организирано групиране на хора и средства, позволяващо извършването на стопанска дейност с определена цел. След това трябва да се провери дали са изпълнени условията за прехвърляне на подобен стопански субект на новия предприемач, като се вземат предвид всички фактически обстоятелства, характеризиращи разглежданата сделка (вж. в този смисъл Решение от 11 март 1997 г. по дело Süzen, C-13/95, Recueil, стр. I-1259, точки 13 и 14).

18 Становището на препращащата юрисдикция обаче е, че контролът дали е налице прехвърляне на стопанска дейност по настоящото дело е особен, поради това че се отнася до предприятие за временна работа. Тя подчертава, че всъщност по дефиниция тези предприятия имат малко служители в „собственото си предприятие" в смисъл на организационна единица, тъй като работниците и служителите се предоставят на други работодатели — предприятия ползватели. Последните включват съответните работници и служители в организационните си структури в зависимост от своите нужди. Така повечето от работниците и служителите на предприятията за временна работа са включени не в структурата на същите, а в тази на предприятията на други работодатели.

19 Препращащата юрисдикция поставя въпрос дали възприетият по отношение на другите предприятия подход — при който в голяма степен се държи сметка за съществуването на организационна единица в смисъл на „стопанска дейност" или на „част от стопанска дейност" — може да бъде приложен и за предприятията за временна работа. Същите се различават основно и от предприятията за почистване или за охрана, тъй като предоставените работници и служители са заети в стопанската дейност на работодателя не за изпълнение на определена задача (за почистване или за охрана) — което би могло да послужи за идентифициране на частта от стопанската дейност — а за изпълнението на различни дейности според преценката на ползващото се предприятие.

20 При тези обстоятелства Oberster Gerichtshof решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Може ли да се смята, че е налице прехвърляне на стопанска дейност или на част от стопанска дейност по смисъла на член 1 от директивата [2001/23], когато при липса на обособима организационна структура в първото предприятие за временна работа служител от администрацията, директор на дъщерно дружество, консултант-клиенти и управителят са прехвърлени от едно предприятие в друго в рамките на сътрудничество между тези две предприятия за временна работа и извършват там сходна дейност, и също в рамките на сътрудничеството между двете предприятия близо една трета от работниците и служителите, предоставени за извършване на временна работа, както и клиентите, на които те са предоставени (в зависимост от временната работа от трима до петдесет работници или служители), са частично или изцяло прехвърлени?"

По преюдициалния въпрос

21 Със своя преюдициален въпрос препращащата юрисдикция иска по същество да установи дали член 1, параграф 1 от Директива 2001/23 трябва да бъде тълкуван в смисъл, че същият е приложим при обстоятелства, каквито са тези по главното производство, отнасящи се до прехвърляне на служители между две предприятия за временна работа.

22 Съгласно член 1, параграф 1 от Директива 2001/23 същата се прилага за всички прехвърляния на предприятия, стопански дейности или обособени части от предприятия или стопански дейности на друг работодател в резултат на юридическо прехвърляне или сливане.

23 Съгласно постоянната съдебна практика Директива 2001/23 цели да осигури непрекъснатостта на съществуващите в рамките на един стопански субект трудови правоотношения, независимо от промяната на собственика. Основният критерий за определяне на наличие на прехвърляне по смисъла на директивата следователно е запазването на идентичността на въпросния стопански субект, който факт се определя от това дали неговата дейност реално продължава или се възобновява (вж. по-специално Решение от 18 март

1986 г. по дело Spijkers, 24/85, Recueil, стр. 1119, точки 11 и 12, както и Решение от 15 декември 2005 г. по дело Güney Görres и Demir, C-232/04 и C-233/04, Recueil, стр. I-11237, точка 31 и цитираната съдебна практика).

24 По отношение на условието за съществуване на юридическо прехвърляне от трайно установената съдебна практика следва, че обхватът на разпоредбата на член 1, параграф 1 от Директива 2001/23 не може да се преценява само на основата на езиково тълкуване (вж. във връзка с член 1, параграф 1 от Директива 77/187 Решение от 7 февруари 1985 г. по дело Abels, 135/83, Recueil, стр. 469, точки 11—13 и Решение от 19 май 1992 г. по дело Redmond Stichting, C-29/91, Recueil, стр. I-3189, точка 10). Поради различия между езиковите редакции на директивата, както и поради разлики между националните законодателства относно понятието за юридическо прехвърляне, Съдът го тълкува гъвкаво до степен да може да отговори на целта на директивата за защита на заетите лица в случай на прехвърляне на предприятието им (Решение по дело Redmond Stichting, посочено по-горе, точка 11 и Решение от 7 март 1996 г. по дело Merckx и Neuhuys, C-171/94 и C-172/94, Recueil, стр. I-1253, точка 28).

25 Гъвкавото тълкуване засяга и „юридическата“ форма на прехвърлянето. Понятието за юридическо прехвърляне може да означава според случая писмено или устно споразумение между прехвърлителя и приобретателя за промяна на лицето, отговорно за предприятието на съответния стопански субект, или пък мълчаливо споразумение между тях, от което следват елементи на практическо сътрудничество, разкриващи общата воля за извършване на такава промяна.

26 От акта за препращане обаче следва, че в делото по главното производство преминаването на засегнатите работници и служители се извършва в рамките на сътрудничество между Mayer и PPS, управлявани по същество от едни и същи лица — факт, който позволява на PPS да започне идентична дейност. Понататък от преписката по делото е видно, че съвместното сътрудничество прави възможно изпълняването на тази дейност от PPS в полза на същите

клиенти и с широк достъп до работниците и служителите, работили преди това за Mayer. При тези обстоятелства изглежда очевидно, че сътрудничеството има за цел и предмет да прехвърли производствени средства от Mayer към PPS.

27 Следователно понятието за юридическо прехвърляне според тълкуването на Съда не е пречка за установяване на прехвърляне на предприятие между Mayer и PPS, въпреки че както твърди PPS по време на заседанието, участващите предприятия не са сключили каквото и да било писмено или устно споразумение.

28 При обстоятелства като тези по главното производство следва да се установи дали разглежданата сделка се отнася за цялото предприятие или само за част от него, като в последния случай трябва да се определи засегнатата част от предприятието.

29 В това отношение е видно, че преминаването на служители като разглежданите в главното производство не може да съответства на прехвърляне на цяло предприятие. Всъщност от преписката по делото става ясно, че към PPS е преминала само определена част от служителите, натоварени с административното управление, и една трета от временно предоставените служители, както и че Mayer продължава да извършва същата стопанска дейност до откриване на производството по несъстоятелността му. Впоследствие, в рамките на същото производство, конкурентно на PPS предприятие придобива Mayer, след като изкупува масата на несъстоятелността, и продължава стопанската дейност на предприятието, като прибягва отчасти до служителите и до други негови производствени средства

30 В този смисъл евентуалното прехвърляне на разглежданите в главното производство производствени ресурси, тоест преминаването на засегнатите служители от Mayer към PPS, може да се отнася само до една част от това предприятие.

31 За да попада в приложното поле на Директива 2001/23, преминаването трябва да се отнася до трайно организиран стопански субект, чиято дейност не се изчерпва с изпълнението на определена работа. Понятието за стопански субект следователно се свързва с организирано групиране на хора и средства, което позволява извършването на стопанска дейност с определена цел (Решение от 10 декември 1998 г. по дело Hernández Vidal и др., C-127/96, C-229/96 и C-74/97, Recueil, стр. I-8179, точка 26, както и Решение по дело Güney-Görres и Demir, посочено по-горе, точка 32) и което е достатъчно структурирано и независимо (Решение по дело Hernández Vidal и др., посочено по-горе, точка 27).

32 Такъв субект не трябва задължително да притежава значителни материални или нематериални активи. Всъщност в определени сектори на икономиката последните са сведени до най-необходимото и дейността е основана главно върху работната сила. В този смисъл организирано групиране на заети лица, трайно назначени специално за изпълнението на обща задача, може при липса на други производствени фактори да отговаря на определението за стопански субект (Решение по дело Hernández Vidal и др., посочено по-горе, точка 27).

33 Това е приложимо в по-голяма степен и за предприятията за временна работа, като се има предвид член 2, параграф 2, втора алинея, буква в) от Директива 2001/23. От посочената разпоредба всъщност следва, че трудовите правоот-

ношения с такива предприятия по принцип попадат в приложното поле на Директива 2001/23, което включва и отчитане на тяхната специфика при проверката на сделката за преминаването им. По общо правило обаче, както произтича от акта за препращане, такива предприятия се характеризират с липса на организация в самото предприятие, позволяваща в него да се обособят отделни стопански субекти в зависимост от организацията на прехвърлителя.

34 Следователно при липса на обособима организационна структура във въпросното предприятие за временна работа трябва да се пристъпи към преглед на неговата специфика, вместо към анализ, насочен към установяване на наличие на стопански субект с оглед на организацията му. В този контекст преценката за съществуването на стопански субект по смисъла на член 1, параграф 1 от Директива 2001/23 включва проверка дали прехвърлените от прехвърлителя производствени средства представляват при него организирано групиране, което само по себе си е достатъчно да позволи престиране на услугите, характеризиращи стопанската дейност на предприятието, без да е необходимо прибягването към други важни производствени средства или други части от него.

35 В това отношение следва да се подчертае, че дейността на предприятията за временна работа се характеризира с временно предоставяне на работници и служители в услуга на ползващи се предприятия с цел извършване на различни задачи според техните нужди и инструкции. Извършването на такава дейност изисква ноу-хау, административна структура, годна да организира предоставянето на работниците и служителите, и група временни работници и служители, които да могат да се включат в ползващите се предприятия и да извършват за тях изискваните задачи. Други значими производствени средства не са абсолютно необходими за извършването на разглежданата стопанска дейност.

36 Подчертаният от препращащата юрисдикция факт, че предоставените временно работници и служители са включени в организационната структура на клиента, на когото са предоставени, не би следвало сам по себе си да препятства установяването на наличие на прехвърляне на стопански субект. Всъщност тези работници и служители са основно средство, без което извършването на стопанската дейност на предприятието за временна работа по същество би било невъзможно. По-нататък обстоятелството — както се разглежда в член 1, точка 2 от Директива 91/383, посочен в член 2, параграф 2, втора алинея, буква в) от Директива 2001/23 — че те са свързани с трудово правоотношение с прехвърлителя и че той пряко им плаща възнаграждението, може да потвърди тяхната връзка с предприятието на прехвърлителя и следователно техния принос за съществуването на стопански субект в рамките на последния.

37 От изложеното дотук следва, че само организираното групиране на служители, натоварени с управлението, на работници за временна работа и на ноу-хау може да преследва собствена цел, а именно престирането на услуги, състоящи се във временно предоставяне на работници и служители на ползващи се предприятия срещу възнаграждение, и че такова групиране може да представлява стопански субект, който е оперативен, без да прибягва до други значими производствени средства, нито до други части на прехвърлителя. Такова може да е положението в конкретния случай, доколкото групирането е съставено от един служител от администрацията, един директор на дъщерно дружество, от консултанти на клиенти, от една трета от временните работници и служители и от управляващи, които притежават ноу-хау — обстоятелства, които препращащата юрисдикция трябва да провери.

38 Поради това на поставения въпрос следва да се отговори, че член 1, параграф 1 от Директива 2001/23 трябва да се тълкува в смисъл, че същата е приложима за случаите, когато част от административния персонал и част от временните работници и служители са прехвърлени към друго предприятие за временна работа, където извършват същата дейност в услуга на идентични клиенти, както и че препращащата юрисдикция трябва да провери дали засегнатите от прехвърлянето средства сами по себе си са достатъчни да позволят извършването на характеризиращите разглежданата стопанска дейност престации, без да се прибягва до други важни производствени средства или до други части на предприятието.

По съдебните разноски

39 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

Член 1, параграф 1 от Директива 2001/23/ЕО на Съвета от 12 март 2001 година относно сближаването на законодателствата на държавите-членки във връзка с гарантирането на правата на работниците и служителите при прехвърляне на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности трябва да се тълкува в смисъл, че същата е приложима за случаите, когато част от административния персонал и част от временните работници и служители са прехвърлени към друго предприятие за временна работа, където извършват същата дейност в услуга на идентични клиенти, както и че препращащата юрисдикция трябва да провери дали засегнатите от прехвърлянето средства сами по себе си са достатъчни да позволят извършването на характеризиращите разглежданата стопанска дейност престации, без да се прибягва до други важни производствени средства или до други части на предприятието.

Подписи